

Onderwijs en ondersteuning op de basisschool

...passend onderwijs voor ieder kind.

SPPOH | Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden

Ieder kind een kans!

Inhoud

1. De basisschool: onderwijs en ondersteuning	3	4. Overleg met ouders	8
2. Hoe het werkt: ondersteuning op school	3	• OPP: een plan voor ieder kind	8
• Basisondersteuning	3	5. Speciaal (basis)onderwijs	8
• Elke school een eigen profiel	3	• Naar het speciaal basisonderwijs (SBO)...	8
• De school helpt: meer dan onderwijs	3	• ... of naar het speciaal onderwijs (SO)	9
• Extra ondersteuning: een arrangement	4	6. Bezwaar tegen een beslissing	10
• Maatwerk	4	7. Ondersteuning: zeven voorbeelden	10
• Ondersteuning in zeven stappen	4	8. Meer informatie	12
• Ondersteuning: de stappen beschreven	5		
3. Wie doet wat	6		
• De school	6		
• Het samenwerkingsverband passend onderwijs SPPOH	6		
• Schoolmaatschappelijk werk (SMW)	6		
• Medische zorg in de school	7		
• Andere organisaties	7		

Door op de blauwe tekst in de folder te klikken, komt u op de tekst met meer informatie.

1. De basisschool: onderwijs en ondersteuning

Elk kind in Nederland krijgt het onderwijs dat het beste bij hem of haar past. Ook uw kind. Dit noemen we passend onderwijs. Het 'gewone' onderwijs op de basisschool is voor veel kinderen passend. Soms heeft een kind op school meer begeleiding nodig. Daarover gaat deze digitale brochure. U vindt hier informatie over verschillende soorten hulp en ondersteuning op de basisschool.

2. Hoe het werkt: ondersteuning op school

Als een kind meer ondersteuning nodig heeft bij het onderwijs op de basisschool, organiseert de school dit meestal zelf. Bijvoorbeeld **als een kind moeite heeft met een bepaald vak** of **een steuntje in de rug nodig heeft bij plannen en organiseren**. Ouders worden daarbij altijd betrokken. De school overlegt met u over wat uw kind nodig heeft, ook als er meer hulp of ondersteuning nodig is.

Basisondersteuning

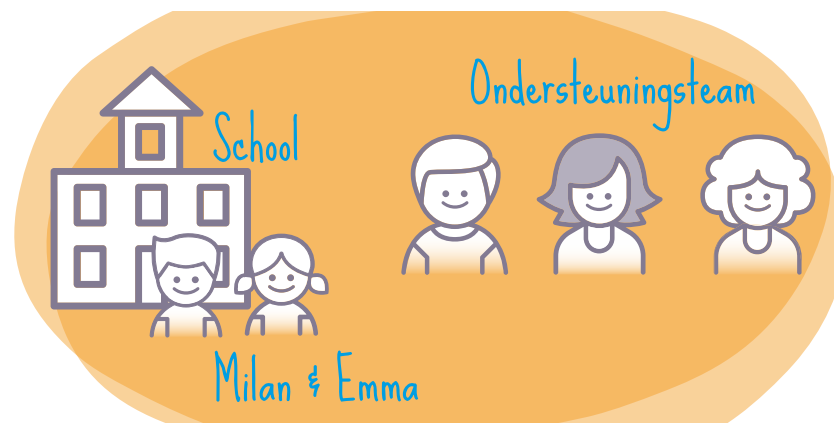
Vaak valt de hulp die kinderen krijgen onder de 'basisondersteuning' (zie ook de voorbeelden van Milan en Emma). Dit is ondersteuning die de school zelf geeft. Om alle leerlingen goede hulp en ondersteuning te kunnen bieden, hebben basisscholen een speciaal 'ondersteuningsteam'. Naast de leerkracht zitten hier de **intern begeleider (IB'er)**, de directeur en/of adjunct-directeur in. Dat geldt ook voor eventuele specialisten van de school. Dit zijn leerkrachten die gespecialiseerd zijn in vraagstukken op het gebied van lezen, rekenen of gedrag.

Elke school een eigen profiel

Alle basisscholen bieden basisondersteuning, maar scholen verschillen ook. In de schoolgids of op de website maken scholen duidelijk waar ze goed in zijn. Zo zijn sommige scholen bijvoorbeeld gespecialiseerd in de ondersteuning van kinderen met lees- of rekenproblemen of ADHD. Als ouder kunt u bewust kiezen voor een school met een bepaald profiel. Samen met de school zal dan altijd nog gekeken worden of de school een passende plek is voor uw kind.

De school helpt: meer dan onderwijs

De school kan uw kind hulp geven bij het onderwijs zelf, maar ook op andere terreinen. Soms is de hulp bedoeld voor één kind, soms ook voor de hele klas. Bijvoorbeeld een training die kinderen helpt om sociale vaardigheden te ontwikkelen. Zulke 'sova-trainingen' worden vaak gevolgd door een hele groep (bijvoorbeeld de Kanjertraining of Rots en Water). Basisscholen hebben ook een aanbod voor kinderen met lees- of rekenproblemen (dyslexie of dyscalculie).

Extra ondersteuning: een arrangement

Als uw kind hulp nodig heeft die de school niet zelf kan bieden, kan uw kind een 'arrangement' krijgen. Daarmee wordt de extra ondersteuning betaald die nodig is. Het kan gaan om extra hulp in de klas, of het inschakelen van deskundigen. Deze extra ondersteuning wordt ingezet door de school, vaak samen met het samenwerkingsverband SPPOH. Er zijn verschillende soorten arrangementen:

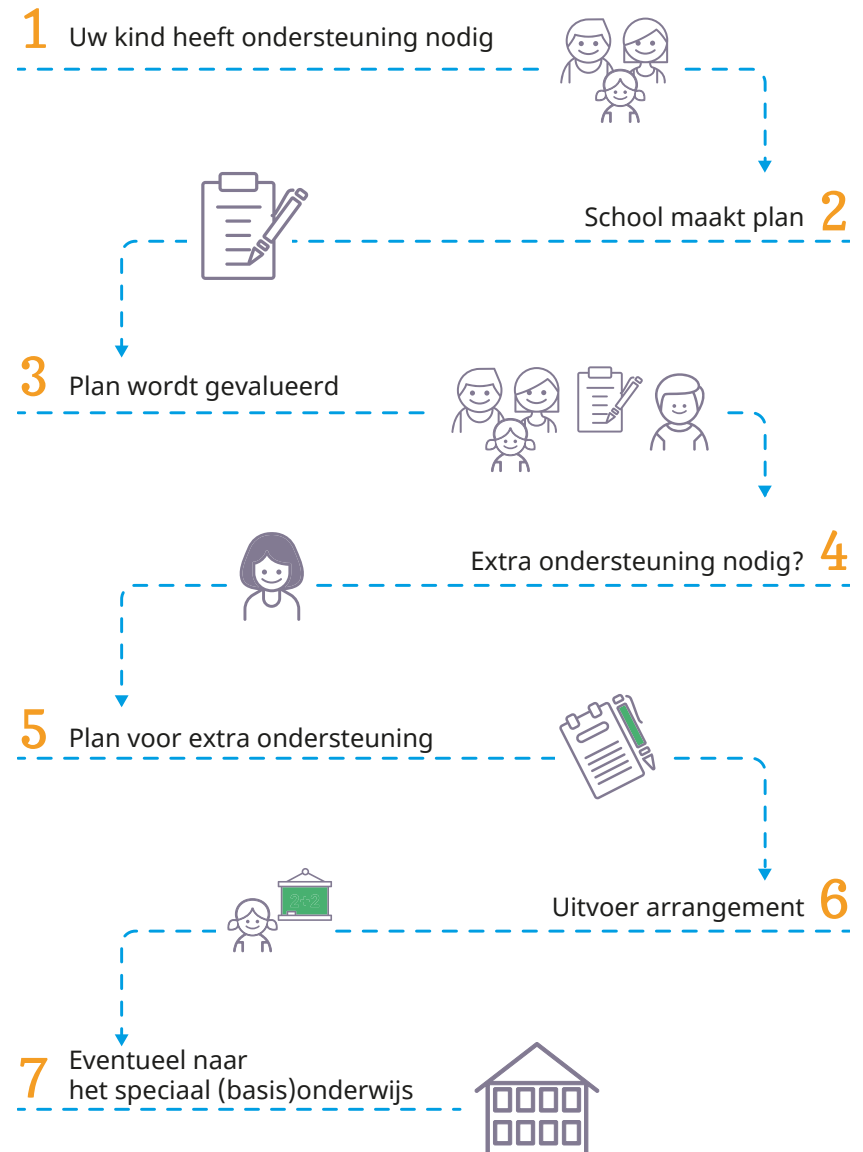
- Onderwijsarrangementen. Hierbij krijgt uw kind hulp bij het leren zelf. Dat kan gebeuren in een speciale klas, maar ook gewoon in de eigen groep.
- Zorgarrangementen. Met dit arrangement krijgt het kind jeugdhulp en/of zorg.
- Een combinatie van beide, voor kinderen die ondersteuning in het onderwijs nodig hebben én jeugdhulp en/of zorg.

Maatwerk

Elk arrangement is maatwerk, want **elk kind is uniek en elke situatie is anders**. Wat het arrangement precies inhoudt en hoe lang het duurt, hangt af van wat het kind nodig heeft. Het kan natuurlijk gebeuren dat een kind in groep 6 andere hulp nodig heeft dan in groep 4. Daarom houden de school en andere betrokkenen in de gaten wat leerlingen op welk moment nodig hebben. Zo krijgen kinderen gedurende hun hele basisschooltijd passend onderwijs en waar nodig passende ondersteuning.

In de praktijk zijn het meestal de leerkracht en **intern begeleider (IB'er)** die aangeven dat er mogelijk extra ondersteuning nodig is. Het samenwerkingsverband van schoolbesturen (samenwerkingsverband SPPOH) helpt de school bij het bieden van deze ondersteuning. Met elkaar zorgen we ervoor dat het kind zich op de eigen basisschool zo goed mogelijk kan ontwikkelen.

Ondersteuning in zeven stappen

Ondersteuning: de stappen beschreven

Als uw kind extra ondersteuning nodig heeft, verloopt dit proces in een aantal stappen. Hieronder staan deze stappen beschreven.

1. Uw kind heeft ondersteuning nodig. Hierover heeft u contact met de leerkracht en de intern begeleider van school.
2. De school maakt **een plan**, bespreekt dit met u als ouder en afhankelijk van de leeftijd ook eventueel met uw kind. Uw input is belangrijk, zowel voor uw kind als voor de school. Waarschijnlijk heeft u bepaalde ideeën en verwachtingen over de ondersteuning van uw kind, of over hoe de school hierover contact met u houdt. Het is goed om dit met de school te bespreken. De school neemt dit mee bij het opstellen van het plan. In het plan staat wat voor hulp uw kind krijgt tijdens, voor en/of na de lessen.
3. Na een tijdje **evalueren** we: heeft het plan gewerkt?
4. Als het plan niet goed genoeg werkt, kan extra ondersteuning nodig zijn. Hier komt **het samenwerkingsverband SPPOH** in beeld. U overlegt als ouder met de leerkracht, de intern begeleider en een adviseur passend onderwijs van het samenwerkingsverband. Ook kan het zijn dat er andere experts aansluiten, zoals bijvoorbeeld een medewerker van het schoolmaatschappelijk werk of een medewerker van een andere school. Dit gesprek heet een **multidisciplinair overleg (MDO)**.
5. De school zet op een rij welke **extra ondersteuning** uw kind nodig heeft en hoe dit gerealiseerd kan worden. Er wordt een (digitaal) dossier gemaakt. Bij het samenwerkingsverband worden extra middelen aangevraagd om de extra ondersteuning uit te kunnen voeren. Als ouder denkt u mee en wordt gevraagd of u instemt met het plan voor uw kind.
6. Uw kind krijgt extra ondersteuning; dit heet een **arrangement**. Meestal wordt deze ondersteuning gewoon op de eigen school gegeven.
7. Als de school de ondersteuning die uw kind nodig heeft niet met een arrangement kan realiseren, dan kan plaatsing op een school voor speciaal (basis)onderwijs worden overwogen. In het MDO wordt dit samen met de ouders besproken. Zo nodig wordt er onderzoek gedaan om te bepalen wat de beste keuze is voor het kind. Als er een advies is voor plaatsing op het speciaal (basis)onderwijs dan wordt dit getoetst door **twee extern deskundigen** (bijvoorbeeld een psycholoog en een orthopedagoog). Met elkaar kunnen zij **een toelaatbaarheidsverklaring (TLV)** aanvragen bij het samenwerkingsverband SPPOH. Daarmee kan uw kind naar het speciaal basisonderwijs of het speciaal onderwijs.

Wat doet de intern begeleider?

De intern begeleider (IB'er) is een leerkracht met speciale taken. Hij of zij is verantwoordelijk voor de leerlingenzorg op school. Als uw kind meer hulp en/of extra ondersteuning nodig heeft, overlegt u hierover met de leerkracht en de IB'er. De IB'er denkt mee over hulp en begeleiding die passen bij uw kind en maakt deel uit van het ondersteuningsteam op de basisschool.

3. Wie doet wat

De school

De school zorgt voor onderwijs en basisondersteuning. Om goed te kunnen leren, is een veilige sfeer op school belangrijk. Daarvoor zet de school zich in. De school en het schoolbestuur zijn er verantwoordelijk voor dat uw kind passend onderwijs krijgt. Op het moment dat u uw kind aanmeldt bij een school, heeft de school een 'zorgplicht'. Als uw kind extra ondersteuning nodig heeft, dan onderzoekt de school of het kind op school passend onderwijs kan krijgen. Soms kan de school een leerling geen onderwijs (meer) bieden. Op dat moment wordt samen met de school gekeken waar wel een passende plek geboden kan worden.

Het samenwerkingsverband passend onderwijs SPPOH

De schoolbesturen in Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg werken samen. Dat doen ze in de Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden (SPPOH). In deze folder noemen we dit het 'samenwerkingsverband SPPOH'. Bij deze organisatie werken professionals met veel kennis en ervaring op het gebied van onderwijs en ontwikkeling van kinderen. Het gaat bijvoorbeeld om adviseurs passend onderwijs. Elke school wordt ondersteund door een adviseur. Adviseurs maken scholen wegwijs in de mogelijkheden die er zijn voor ondersteuning. Zo helpt het samenwerkingsverband SPPOH de school. Het samenwerkingsverband SPPOH financiert ook arrangementen die gericht zijn op onderwijsondersteuning en geeft toelaatbaarheidsverklaringen af. Met elkaar zorgen we ervoor dat elke leerling zich optimaal kan ontplooiën.

= SPPOH
Ieder kind een kans

Schoolmaatschappelijk werk (SMW)

Elke basisschool is verbonden met het schoolmaatschappelijk werk (SMW). De SMW'er werkt meestal gewoon op de school.

Hij of zij biedt ondersteuning aan het kind, de ouders en de school bij vragen en uitdagingen op onder meer het gebied van gedrag en opvoeding. De SMW'er kan advies geven over hoe het kind het beste geholpen kan worden. Bijvoorbeeld met een sociale vaardigheidstraining, of met jeugdhulp. (Jeugdhulp valt onder de gemeente waar het kind woont.) De SMW'er weet veel van verschillende soorten hulp. Daardoor kan hij of zij ouders en de school in contact brengen met verschillende mensen en organisaties. Als u vragen heeft over de ontwikkeling of opvoeding van uw kind, kunt u contact opnemen met de SMW'er. Dit kan via de intern begeleider of de leerkracht.

Medische zorg in de school

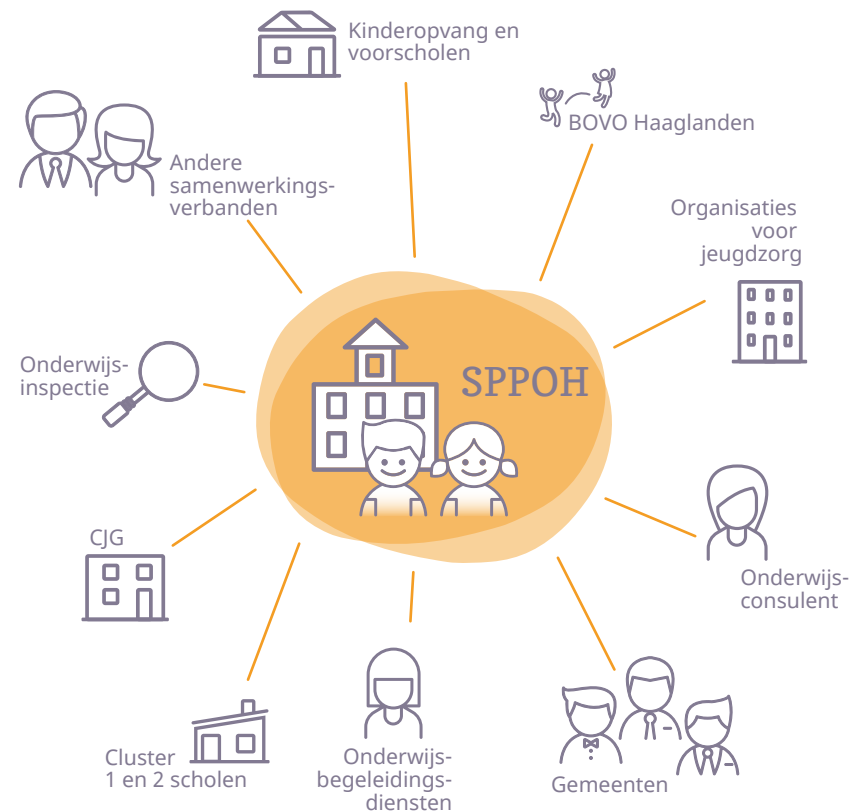
Uw kind kan verschillende soorten hulp krijgen op school, maar ook zorg. Het kan gaan om bijvoorbeeld logopedie of kinderfysiotherapie. Deze zorgverleners werken vaak binnen de scholen zelf. De vergoeding voor deze zorg loopt via uw eigen zorgverzekering.

Andere organisaties

De basisscholen en het samenwerkingsverband SPPOH werken samen met verschillende andere organisaties. Een aantal noemden we hiervoor al. Het gaat onder meer om:

- het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG)
- de gemeenten Den Haag, Rijswijk en Leidschendam-Voorburg
- de onderwijsinspectie
- organisaties voor jeugdzorg
- onderwijsconsulenten
- kinderopvang en voorscholen

- andere samenwerkingsverbanden uit het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs, zoals bijvoorbeeld PPO Delflanden. Zo helpen we ouders op de grens van verschillende regio's.
- scholen voor kinderen die slechtziend zijn of gehoor-, taal- en/of spraakproblemen hebben. Deze scholen worden ook wel cluster 1- en 2-scholen genoemd.
- onderwijsbegeleidingsdiensten
- BOVO Haaglanden (overstap van basis- naar voortgezet onderwijs)

4. Overleg met ouders

Als de school vindt dat een bepaalde leerling extra ondersteuning nodig heeft, gaat de school hierover in gesprek met de ouders. Ouders en school werken als partners samen. De school betreft ouders bij het volledige traject. Ook als kinderen bijvoorbeeld getest moeten worden, gebeurt dit in overleg met de ouders.

OPP: een plan voor ieder kind

Wanneer een leerling extra ondersteuning krijgt, houdt de school een dossier bij. Hierin staan:

- naam en adres van de leerling
- informatie over het kind op school en thuis (wat zorgt ervoor dat de leerling moeite heeft met leren, wat helpt het kind?)
- de onderwijs- en ondersteuningsbehoefte: hoeveel en welke extra ondersteuning de leerling nodig heeft
- wat voor soort onderwijs het kind na de basisschool zou kunnen volgen. Dit deel van het dossier heet een OPP (OntwikkelingsPerspectiefPlan). Hierin staat ook wat voor ondersteuning en begeleiding het kind gaat krijgen.

Als ouders overleggen met de leerkracht, de intern begeleider en eventuele andere partijen (zoals een adviseur passend onderwijs en/of een schoolmaatschappelijk werkende), dan komt het verslag van dit overleg ook bij het dossier. Zo zorgt de school voor een compleet overzicht per leerling.

5. Speciaal (basis)onderwijs

Soms is extra ondersteuning op de basisschool zelf niet genoeg. Een kind heeft dan gespecialiseerd onderwijs nodig in een kleinere groep. Daarom zijn er scholen voor speciaal basisonderwijs (SBO) en speciaal onderwijs (SO).

Naar het speciaal basisonderwijs (SBO)...

Op een school voor speciaal basisonderwijs (SBO) zijn de klassen kleiner dan op een 'gewone' basisschool. Daardoor krijgen de kinderen **meer aandacht**. In Haaglanden zijn er twaalf scholen voor SBO.

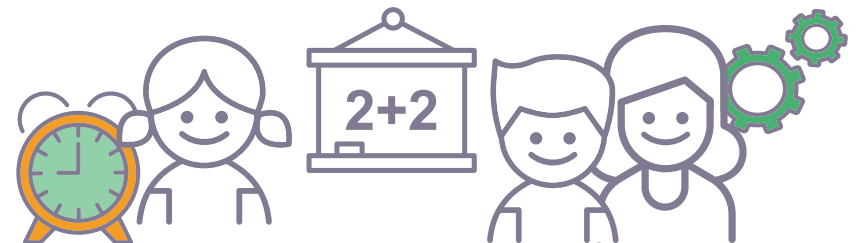
Op speciale basisscholen kunnen kinderen terecht die

- moeilijk leren
- te maken hebben met problemen in de opvoeding
- gedragsproblemen hebben.

Op een speciale basisschool leren kinderen hetzelfde als op een 'gewone' basisschool. De leerlingen krijgen

- meer tijd om deze dingen te leren
- en meer hulp en ondersteuning.

Elk kind krijgt binnen de groep les op zijn of haar eigen niveau.

Tot de leeftijd van veertien jaar kunnen kinderen terecht op het speciaal basisonderwijs.

Plaatsing op een school voor Speciaal Basisonderwijs gaat anders dan op een reguliere school. De basisschool vraagt voor het kind een **toelaatbaarheidsverklaring (TLV)** aan bij samenwerkingsverband SPPOH, in overleg met de ouders.

... of naar het speciaal onderwijs (SO)

Een klein aantal kinderen heeft meer en vooral *andere* ondersteuning en begeleiding nodig dan de basisschool of de speciale basisschool biedt. Voor deze leerlingen zijn er scholen

voor speciaal onderwijs (SO). De scholen voor speciaal onderwijs zijn er voor verschillende doelgroepen (zie de toelichting hieronder op deze pagina). Het kan gaan om kinderen met problematiek op psychisch of lichamelijk gebied. Er zijn ook SO-scholen voor kinderen met gedragsproblemen of een verstandelijke beperking.

Plaatsing op een school voor speciaal onderwijs werkt anders dan op een reguliere school. Net als bij het SBO is hiervoor een **toelaatbaarheidsverklaring (TLV)** nodig. Kinderen kunnen tot hun veertiende jaar naar het speciaal onderwijs. Daarna gaan de meeste leerlingen naar het voortgezet speciaal onderwijs.

Speciaal onderwijs: clusters

De overheid heeft verschillende soorten beperkingen en uitdagingen in groepen ingedeeld. Deze groepen heten 'clusters'. SO-scholen zijn gespecialiseerd in het geven van onderwijs aan kinderen met een specifieke, bepaalde uitdaging. Elke SO-school heeft dus zijn eigen specialisatie.

Cluster 1: visuele beperkingen.

Cluster 2: moeite met horen, taal en/of spreken.

Cluster-1-en-2-scholen maken geen deel uit van het samenwerkingsverband SPPOH. Wel werken we samen met deze scholen.

Scholen die gespecialiseerd zijn in cluster 3 en cluster 4 maken wel deel uit van het samenwerkingsverband SPPOH.

Cluster 3: langdurige ziekte, lichamelijke beperkingen, een verstandelijke beperking of zeer moeilijk lerend (ZML).

Cluster 4: gedrag. Het gaat hier om kinderen met problematiek op het vlak van gedrag, een ontwikkelingsstoornis (zoals een hechtingsstoornis) en/of een psychische aandoening. **Bijvoorbeeld PPD-NOS** of een andere aandoening in het autisme-spectrum.

... wat is een TLV (toelaatbaarheidsverklaring)?

Met een TLV of toelaatbaarheidsverklaring krijgt uw kind toegang tot het speciaal basisonderwijs of het speciaal onderwijs. De basisschool kan een TLV aanvragen bij het samenwerkingsverband SPPOH. Dat gebeurt altijd in overleg met u. Het samenwerkingsverband SPPOH neemt dan een besluit. Dit besluit is de TLV. Met een TLV kan uw kind voor een periode van één schooljaar (of langer) onderwijs volgen op een school voor SBO of SO.

6. Bezwaar tegen een beslissing

Ouders willen het beste voor hun kind. Dat wil de school ook, maar soms hebben school en ouders verschillende ideeën over welke ondersteuning het kind nodig heeft. Bent u niet tevreden over de ondersteuning die de school uw kind biedt, dan kunt u uw klacht het beste eerst bespreken met de direct betrokkene(n). Komt u er met de school niet uit, dan kan het samenwerkingsverband SPPOH bemiddelen of u kunt een klacht indienen bij het schoolbestuur.

Heeft uw klacht te maken met het afgeven van een toelaatbaarheidsverklaring (TLV)? Dan kunt u bezwaar maken bij het samenwerkingsverband SPPOH zelf. Meestal kan uw klacht

worden opgelost. Blijft er onenigheid, dan kan de stap gezet worden naar de Landelijke Bezwaaradviescommissie Toelaatbaarheidsverklaring.

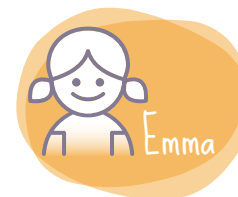
7. Ondersteuning: zeven voorbeelden

In deze (digitale) folder heeft u kunnen lezen over verschillende vormen van ondersteuning in het basisonderwijs. Om nog duidelijker te maken welke hulp en ondersteuning mogelijk zijn, vindt u hieronder een aantal voorbeelden.

Milan heeft moeite met rekenen. De 'gewone' les in groep 4 kan hij niet goed volgen. De leerkracht van Milan merkt dit. Zij overlegt met zijn ouders en de **intern begeleider (IB'er)**. Milan krijgt voorlopig een uurtje per week één-op-één-

begeleiding van een gespecialiseerde leerkracht. Zij ontdekt dat Milan alles snel wil begrijpen. Als hij iets hoort wat hij niet gelijk snapt, blijft hij hierover nadenken. Hij luistert dan niet meer naar de rest van de uitleg. De gespecialiseerd leerkracht ondersteunt Milan bij het luisteren en het rekenen.

Emma heeft een lichte autisme-spectrumstoornis (ASS). Ze kan goed meekomen op de basisschool. Maar sinds ze in groep 6 zit en meer huiswerk krijgt, vindt ze het moeilijk om haar werk te

plannen en organiseren. De ouders van Emma praten hierover met de leerkracht en de **intern begeleider (IB'er)**. De IB'er stelt voor dat Emma een maatje krijgt om haar te helpen met het in kaart brengen en plannen van het huiswerk. Emma en haar ouders vinden dit een goed idee. De leerkracht vraagt Emma's klasgenoot Yasmin. Zij wordt Emma's agenda-maatje.

Maris kan er niet goed tegen als er veel kinderen om haar heen zijn. Ze heeft veel rust nodig om de lesstof goed te begrijpen. Vaak vindt ze de stof moeilijk, zowel bij taal, rekenen als andere vakken. Daardoor raakt Maris achter met leren en

heeft ze minder plezier in het naar school gaan. De leerkracht en de **intern begeleider (IB'er)** spreken hierover met Maris' ouders. De basisschool besluit in overleg met de ouders en het samenwerkingsverband SPPOH om een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) aan te vragen. Daarmee gaat Maris naar een school voor SBO (speciaal basisonderwijs). De kleinere klassen en extra begeleiding doen haar goed. Maris gaat weer met plezier naar school.

Aziz is heel snel afgeleid in de klas. Hij heeft ADHD en vindt het erg moeilijk om zich te concentreren. Dat zorgt ervoor dat hij achter raakt met de lesstof. De leerkracht van Aziz gaat in gesprek met

zijn ouders. Ook de IB'er en de schoolmaatschappelijk werkende denken mee. Zij stellen voor om jeugdhulp in te schakelen. Aziz krijgt hulp van een psycholoog (cognitieve gedragstherapie). De psycholoog legt uit wat ADHD is en helpt Aziz om er beter mee om te gaan. Aziz' ouders voelen zich soms overbelast, want hun zoon is thuis vaak heel druk. Het samenwerkingsverband SPPOH raadt opvoedingsondersteuning aan. De ondersteuner geeft Aziz' ouders tips. Zo gaat Aziz af en toe een weekeinde logeren bij zijn oom en tante. Dan kunnen zijn ouders tot rust komen en zijn zusje meer aandacht geven. Dit helpt Aziz en zijn familie.

Fleur is vaak boos in de klas. Ze gooit dan met haar schrift of schreeuwt tegen andere kinderen. In een gesprek met haar moeder en de leerkracht blijkt dat de ouders van Fleur sinds kort in een scheiding zitten.

Op aanraden van de **intern begeleider (IB'er)** praat de schoolmaatschappelijk werkende met Fleur. Het meisje vertelt dat ze de scheiding moeilijk vindt. Thuis praat ze daar niet over, omdat ze haar ouders niet wil belasten. Op school komt de boosheid eruit. Een opvoedondersteuner geeft vader en moeder tips om in gesprek te blijven met hun dochter. Fleur zelf volgt een training om haar boosheid eerder te herkennen en op een andere manier te uiten. Dit helpt Fleur, de leerkracht en haar klasgenoten.

Malika verveelt zich vaak op school. Ze vindt de lesstof te makkelijk en heeft haar werk snel af. Haar ouders merken dat ze stiller wordt en niet meer met plezier naar school gaat. Daarover praten ze met de leerkracht en de **intern begeleider**

(IB'er). De IB'er raadt aan om Malika te laten testen. De ouders gaan hiermee akkoord. Malika blijkt hoogbegaafd. Ze heeft veel uitdaging nodig in het leren en houdt veel van nieuwe informatie. De school helpt Malika. Ze gaat eens per week een ochtend naar de Plusklas en werkt daar aan uitdagende opdrachten. Als ze snel klaar is met haar werk in de klas, geeft de leerkracht haar extra moeilijke opdrachten.

Robin heeft veel structuur nodig op school. Zodra de leerkracht afwijkt van de dagplanning, raakt hij in paniek. Op aanraden van de IB'er en het samenwerkingsverband SPPOH wordt Robin getest. Dit gebeurt in overleg met zijn

ouders. Uit de test komt dat Robin PDD-NOS heeft. Er is meer ondersteuning nodig dan Robin op school kan krijgen. Daarom vraagt de basisschool voor hem een **toelaatbaarheidsverklaring (TLV)** aan. Het samenwerkingsverband SPPOH geeft deze verklaring af. Daardoor kan Robin onderwijs en ondersteuning krijgen op een school voor speciaal onderwijs, die gespecialiseerd is in PDD-NOS en andere autisme-spectrumstoornissen. Robin wordt met de TLV geplaatst op deze school voor speciaal onderwijs.

8. Meer informatie

Heeft u nog vragen na het lezen van deze digitale folder? Stel ze gerust. Dat kan op school of bij **samenwerkingsverband SPPOH**.

Colofon

Uitgave: Stichting Passend Primair Onderwijs Haaglanden

Tekst en realisatie: Huis Communicatie